

DL 12.

Li 3236

EX TACITI III ANNAL. 49
CAP. XXVI

DE LEGIBVS

A. D. XII MAI. POSTMERIDIANIS HORIS

IN

SCHOLA EPISCOPALI

OPTIMAE INDOLIS ET FRVGI DISCIPVLVS
LEGITIME OB ID DIMITTENDVS

DISSERTABIT.

AD AVDIENDVM DECENTER

INVITAT

M. CHRISTOPHORVS CELLARIVS,
R E C T O R.

CIZAE EXSCRIPSIT FRIDEM. Hetstädt/A. 1685.

21

EX FACIIT III ANNA
CAP. XXVI

DE LEGIBVS

A. D. XI MAI POSTMERIDIANIS HORIS

SCHOLA IN SCOPALI
OPTIMAE FIDELIS RECTORIS
LEGITIME QUID FIDELITATIS

AD ABBATIALE

M. CHRISTOPHORVS CELLARIVS
R E C T O R

Diuinam auctoritatem legum esse non ex sacris modo pandectis perspicue monstrari potest, sed omnino etiam ex placitis & institutis sapientum fit probabile, qui ut legibus, quas tulerant, valorem & pondus adicerent, singularem deorum consuetudinem, colloquia, & congressus simulauerunt. De Numa Pompilio, qui semibarbaram Romuli ciuitatem primus legibus ordinauit, res notissima est, nocturnos congressus cum nympa vel musa Egeria finxisse, ut rudi ac feroci populo persuaderet, diuæ huius monitu, quæ acceptissima diis essent, & instituere se, & populum non tam hominibus, quam immortalium deorum voluntati atque nutui obtemperare. Sertorii ceruam albam quis ignorat? quam diuinitus sibi oblatam & Dianæ numine instinctam credi volebat, a qua moneretur, quæ utilia factu essent, ac si quid durius imperaret, promptiores ad obsequendum diuina auctoritate milites haberet. Id adeo apud legumlatores inualuerat, ut Diodorus Siculus libro II Bibliothecæ Historicæ cap. xciv non dubitarit, vniuersis, saltim præcipuis conditoribus legum huiusmodi *αεγυπτιακήν* siue *simulationem* attribuere. Sic Mneuen Ægyptium leges suas Mercurio, Ioui Minoem Cretensem, Apollini Lycurgum Lacedæmonium vindicasse refert, nec aliter instituisse barbaros, Zathraspen Arianorum, Zamolxin Getarum, quorum ille *αγαθὴν δαίμονα bonum gentium* hic

hic τὴν κοινὴν ἔστιν *communem Vestam* legum suarum auctorem prædicauerit. Mirandum potius, ab Siculo hoc scriptore, diuinum virum, nostrum Mosen, in eodem simulantium censu adnumeratum fuisse. Παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις Μωσῆν τὸν Ἰαῶ Ἰπικαλέμῃον θεὸν περὶποιήσασθαι τὰς νόμους αὐτῷ δίδοναι, *apud Iudæos Mosen finxisse, a Deo, qui IAO diceretur, leges sibi traditas esse.* At vero diuinis & inusitatis miraculis probauerat affatim Mosen, nihil fictum aut simulatum suis legibus subesse, sed, vt res erat, auctore Deo se illas promulgasse, quippe neque Numa, neque Lycurgus, neque Zamolxis, aut quisquam alius legislatorum, perficere valuit, quæ Mosen scimus stupenda prodigia edidisse. Ethnicorum ergo ignorantia vel inuidia tribuamus, quæ in hac parte Diodorus errauit, sicut Tacitum quoque, grauissimum cetera scriptorem, & Trogum Pompeium eadem de causa in historiis Iudaicis alucinatos nouimus. Esto autem simulasse, commentos esse, adfinxisse deorum auspicia iussimque legumlatores ethnicos; haud tamen ficta nobis & commenticia omnis legum, etiam quas ipsi tulerunt, auctoritas videtur. Iusta enim lex quælibet, (nam iniustam negamus legem esse) a Deo auctore est, qui mentibus humanis vel ipsam inscripsit, vel principia eiusdem, ad quæ, vt normam, dirigenda est, naturaliter indidit. Ex quo id consequitur, vt mirificam vim & vere diuinam in animis hominum leges non occulte exferant ostendantque. Cui, vt alias significationes & indicia prætermittamus, vel sola pœnarum irrogatio ad comprobandum satis arguementi est. Rem admiratione dignissimam putamus, numerosissimos populos ab vno seu paucis ita secundum

dum leges regi & sæpe acerbioribus pœnis ac suppliciis coerceri, vt nunquam rebellent, nunquam faciant secessionem. Quid est, quod in officio illos tam strictim contineat, nisi occulta vis legibus & reipublicarum statutis diuinitus insita, vt timeant homines perfringere leges, aut earum contemnere auctoritatem. Quemadmodum enim timor, vt poeta ait, primos in orbe deos fecit: ita eandem vim & metum subesse credamus, vt ratæ apud multitudinem validæque legum constitutiones sint. Vnde factum novimus, vt omnium suffragio puniendi potestas paucis illis, qui ad clauum reipublicæ sedent, permittitur; ceteri illa non iniquo animo abstineant. Tradunt quidem iuris naturalis scrutatores, non expressum per naturam esse, penes quem sit pœnas irrogare. Dicitur rationem quidem, maleficum puniri posse, debere etiam; non autem definire, quis punire debeat: nisi quod satis indicet, naturæ conuenientissimum esse, saltim ex secunda eius intentione, vt fiat a superiore, nec cuiuis permittitur vindicandi potestas. Accessit diuina lex, ad paucos itidem, qui iudices vocantur & aliis præsumunt cum imperio, vindictam alligans, ne læsorum adfectus, si ipsis puniendi potestas esset, plus iusto ageret modumque excederet in pœna. Priuatos inde excludi remouerique constat, nisi quod Ebræorum *vindex sanguinis* dubitationem adferre potest, qui diuina lege Numer. XXXV. 19. seq. in homicidam, consanguinitatis iure, quamlibet priuatus, licentiam habebat, vt ita non omnis priuata vindicta, vel ipso Deo probante & per asyla limites ponente, improbari videatur. Verum & hoc ipsum vindicandi genus non priuatum fuisse, sed publicum
cense-

censemus, vtpote magistratus consensu factum, & longa consuetudine, quæ instar legis est, confirmatum publice. Hunc vindicandi modum, vt non nulla alia, in duræ cervicis populo tolerauit potius, quam concessit, Deus iustissimus. Ad iudices itaque & legislatores, aut penes quem publica potestas est, pœnarum inflictio pertinet, qui tamen non ex suo mere arbitrio, nisi in æquitatis moderamine, sed secundum legem pronunciant, siue diuina illa sit aut naturalis, siue ab hominibus lata. Quanquam enim, quod pœna expetenda sit, atque etiam delicto æqualis, naturæ lege manifestum est: tamen vel genus pœnæ, vel quantitatem ab eadem definiri, plerique negant, qui moralia naturæ arcana perscrutati sunt. Quod si ita est, quid de homicidii lege Gen. IX. 6. dicemus, quæ pœnam *sanguine vicissim fundendo* definiuit? si humana, aut, vt vulgo loquuntur, positua est, non vbique obtinebit, & antequam lata fuit, nihil referebat, quo modo cædes puniretur: si naturalis, natura quoque pœnæ quantitatem dicitat. Iudæi in Gemara Sanhedrin cap. VII, *septem præcepta* Noachi filiis data recensent, quæ vniuersalia sint, & per Noachidas in omnes gentes propagata, etiam bello captis sub pœna ^{כרת} excisionis, ab Iudæis imposita. Non itaque errare putamus, qui ad Noachi præceptum, quod ^{שפיכות דמים} *effusio sanguinis* compendio stili & linguæ sanctæ dicitur, hanc de homicidii pœna, saltim vt explicationem a Deo additam, adscripserit. Ipsum AbenEfram, licet dubio gressu, præisse videmus, cum de cap. IX comitate V (quod itidem de homicidii supplicio tractat) post alias expositiones subiicit, ^{אין הוא תורה לבני נח} *aut his verbis præceptum Noachidarum continetur.* Quod si Aben-

benEfræ comma quintum, quod conceptis verbis in citato Talmudis loco non habetur, ad Noachi præcepta referre licuit: quidni & nobis de sexto eiusdem argumenti commate licebit idem? Non quidem vel numero, vel aliis, quæ superstitiose Iudæi iactant, tenaciter adhæremus: negare tamen non possumus, Noachi auro, & antiquius etiam, præcepta exstitisse, rationi ignota, vt vel solus sacrificiorum ritus abunde probat; quo & legem de homicidii pœna referri consentaneum est. Neque solis Semi posteris, sed vniuerso hominum generi, tunc Noachi familia concluso, proponebatur, cui hoc facilius morati populi obtemperarunt, quo clarior ratio mandati exstebat. Cuius enim tanta malitia est, vt hominem deliberato consilio occidere non vereatur: ab illo ceteri mortales non cauent sibi fati, nisi idem vita exturbatus fuerit. Sed in viam reuertimur, qui hæc ideo disputauimus, vt pœnarum patientia auctoritatem legum confirmari probaremus. Quæ cum ita sint, non leue pondus ex cœlesti origine & inspiratione iustis legibus accedit, quarum tam præstans atque digna meditatio est, vt omnium sæculorum sapientes in primo eam loco atque numero habuerint. Dignam ergo ingenio suo eandem putauit adolescens nobilis ANTONIVS PHILIPPVS GVNTHERVS Förster / Citicensis, quam scholasticarum exercitationum, quibus palmam sæpissime, adeptus est, supremam constitueret. Cum enim, qua insuperabili industria est, ex publica octo annorum informatione id consecutus sit, vt, si quisquam alius, cum summa laude dimitti in Academiam possit: & pro rara inusitataque pietate, quam industriae & doctrinæ semper coniunctam tenuit, grati animi monumen-

numentum publicum relinquere decreuerit, cui *de Legibus eruditam dissertationem*, suo Marte inuentam & elaboratam, præmissurus est; nostrarum partium putamus esse, quantum precibus & officiorum pollicitatione potest fieri, summos, mediocres nostræ ciuitatis eruditos, eosdemque patronos & fautores nostros, vehementissime rogare, vt tantæ spei ingenio præsentiam suam haud denegent, sed tum pristinæ in Musas nostras beneuolentiæ suæ, tum maxime insignium parentum & maiorum præclaræ memoriæ in tantum concedant, vt filium, ad summa quæque contendentem, magis magisque applausu & acclamationibus suis exstimulent. Vt enim æqualium æmulatio ingenia alit: sic alacritatem singularem superiorum conspectus & præsentia addit, & ad maiores conatus non mediocriter excitat. Neque viri doctrina & auctoritate conspicui de litterarum studiis præclarius vnquam mereri possunt, quam si exemplo suo ac nutu incendunt plurimos, vt impigre in honestissimo cursu progrediantur, & ad gloriæ metam, quæ proposita est, concitato se gradu proferant. Quod superest, Försfero nostro eos successus studiorum rerumque omnium apprecamur, qui diuinæ voluntatis lege pietatem & industriam indubitate comitantur. PP. Cizæ v I. dus Maias cio ic LXXXV.

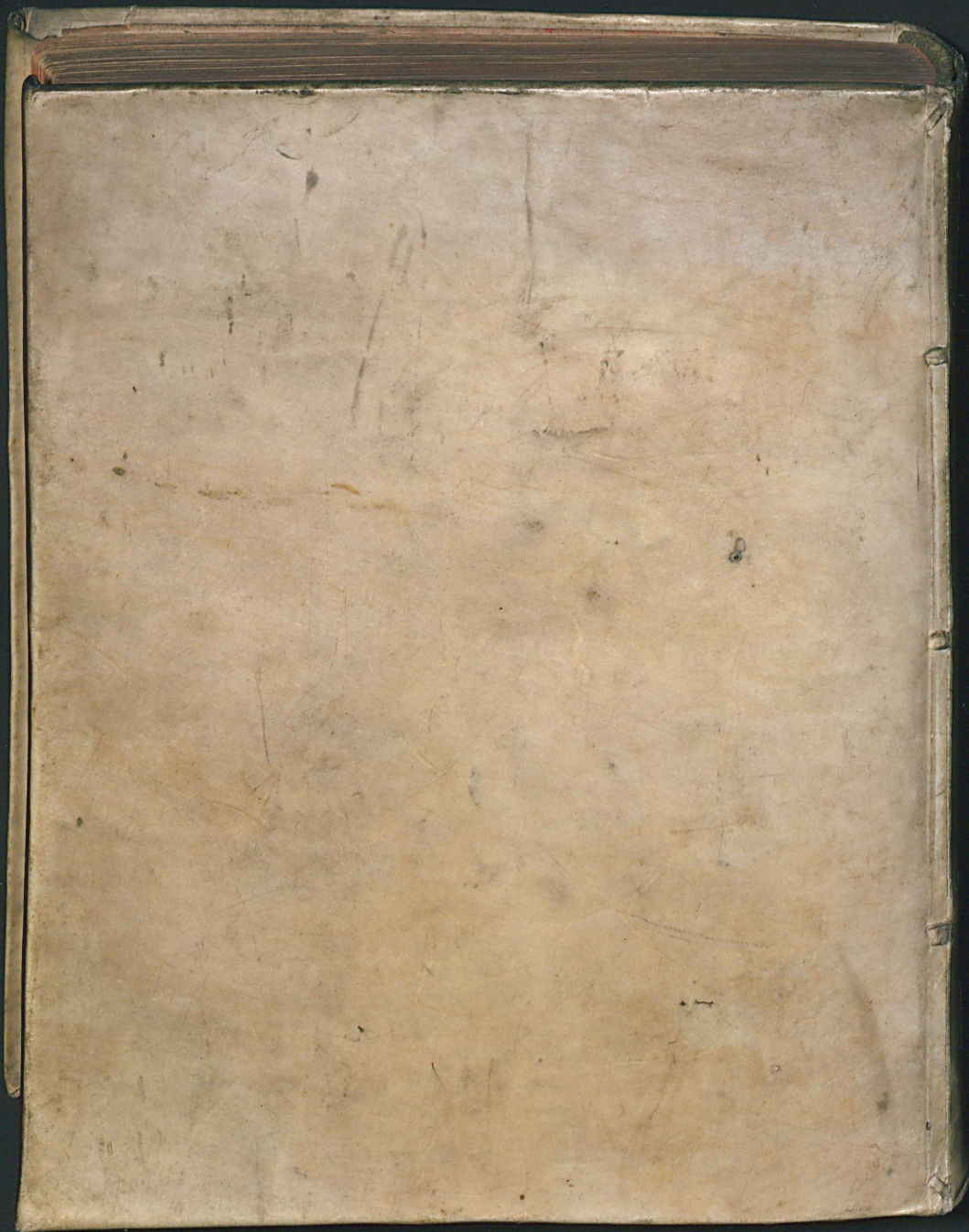

Nr 3165,

S
8°

von

mit

Li 3236

49

III ANNAL.
XXVI

GIBVS

ATMERIDIANIS HORIS

N
EPISCOPALI

ET FRVGI DISCIPLVVS
D DIMITTENDVS
RTABIT.

VM DECENTER
ITAT

RVS CELLARIVS,
TOR.

RIDEM. Hetsstädt/A. 1685.

22

